

The book cover features a textured, aged paper background with a large, faint, circular stain in the upper left. A piece of yellow tape is at the top center. A red rectangular band across the middle contains the title and author. Below it, another red band contains the subtitle. A third red band further down contains the translator's name. In the lower center, there is a red silhouette of a deer head with antlers. To the right, a vertical strip of patterned wallpaper is visible. At the bottom center, another piece of yellow tape is present. The publisher's name is in a red band at the bottom right.

ERIC WASSERMAN

HET TIJDELIJKE LEVEN

KORTE VERHALEN

VERTAALD DOOR JAN WYNSSEN

ALDUS BOEK COMPAGNIE

Eric Wasserman
Het tijdelijke leven

Vertaald door Jan Wynsen

Aldus Boek Compagnie

2017

Het tijdelijke leven

Copyright © 2010 / 2017 Eric Wasserman

Nederlandse vertaling © 2017 Jan Wynsen

en Aldus Boek Compagnie

Oorspronkelijke titel *The Temporary Life*

Oorspronkelijke uitgever University of Akron Press, Akron (OH)

Omslagbeeld Lucas Hirsch

Foto auteur Thea Ledendecker

Omslagontwerp en binnenwerk Aldus Boek Compagnie

ISBN 978 90 825011 8 6

NUR 304

www.aldus-boek-compagnie.nl

Dit boek is gedrukt op papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Een flink deel van de grondstof is afkomstig uit bossen en plantages die worden beheerd volgens de regels van FSC. Van het andere deel van de grondstof is vastgesteld dat hiervoor geen houtkap in de laatste resten waardevol bos heeft plaatsgevonden.

Daarom mag dit papier het FSC Mix label dragen. Voor dit boek is het FSC-gecertificeerde Munkenspruit gebruikt. Dit papier is 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt en wordt geleverd door Arctic Paper Munkedals AB, Zweden.

Hereniging

'IK KAN NIET GELOVEN dat Noodles er niet meer is,' zei Mia terwijl ze een lijst van bed and breakfasts langs de kust van Oregon doornam en de autoradio van de Volvo aanzette. Ze had een paar cassettebandjes uit haar huis in Portland meegenomen, maar die kon ze in Howards auto niet afspelen. 'Ze was waarschijnlijk al dood voordat je de garage in stapte,' ging ze verder. Ze draaide aan de zenderknop voor een betere ontvangst. Sneeuwvlokken dwarrelden tegen de voorruit.

'Ik voel me nog steeds vreselijk,' zei Howard.

'Die kat was twintig jaar oud. Haar tijd zat erop.'

'Noodles was tweeëntwintig.'

'Echt waar?' vroeg Mia. 'Zo lang geleden?'

Howard haalde z'n schouders op. 'Tweeëntwintig. We kregen haar in het jaar dat we trouwden en drie jaar later werd Ben geboren, weet je nog?'

'Ja, dat kan wel kloppen. Tweeëntwintig, stel je voor. Katten horen helemaal niet zo oud te worden. Ik denk dat jij de enige was op wie Noodles gesteld was; je verwende haar echt.' Mia vond een zender die Cyndi Lauper draaide en verdiepte zich weer in het aanbod van bed and breakfasts. Howard opperde dat ze een motelkamer zouden huren, maar daar wilde Mia niets van weten.

Noodles was het ondervoede, scharminkelige katje met het verbogen staartje dat Mia kort na hun huwelijk mee naar huis had genomen, nadat ze op een middag buiten de commune bloemen was gaan plukken. Noch Mia noch Howard had kunnen voorzien dat het katje zou uitgroeien tot een dier ter grootte van een stevige opossum en de voorkeur zou geven aan Howard in plaats van aan Mia en hem voortaan, meer als een hond, op de voet zou volgen. Howard had Noodles laatst met zijn Volvo overreden toen hij achteruit de garage uitreed. Hij was die dag niet naar z'n werk gegaan, had pardoes zijn zoon Ben in Alaska opgebeld en onbeschaamd gehuild.

Mia neuriede mee met de radio. Howard niet. Nadat hun huwelijk was gestrand, was Mia naar eigentijdse muziek gaan luisteren: Huey Lewis and the News, Duran Duran, Wham!, Hall & Oates. Ze houdt tenminste nog van de Beatles, dacht Howard. Voor hem was er niet veel meer bijgekomen, na de muziek van zijn jeugd: Bob Dylan, de Grateful Dead, Creedence Clearwater Revival. Hij kon zelfs niet genieten van de nieuwe synthesizer-songs van Springsteen – het was gewoon niet hetzelfde. Onlangs had Mia geprobeerd hem te bewegen tot het beluisteren van Journey, omdat de gitarist van de groep ooit met Carlos Santana had gespeeld, maar Howard vond het maar niks. Liever luisterde hij op zijn krakende vinyl-exemplaar van *Abraxas* naar 'Oye Como Va' dan dat-ie iets nieuws uitprobeerde. In een gebaar van grote minachting had hij in 1980 al zijn Buffalo Springfield-platen op de rommelmarkt verkocht nadat Neil Young Ronald Reagan had geprezen. Hij werd stapelgek van dat Cyndi Lauper-liedje. Hij zette het zijraampje een gleufje open om de muziek met wat windgeruis aan te lengen.

Mia was het type vrouw dat liefdesbrieven bewaarde en de

Valentijn- en Moederdagkaartjes die hun zoon haar in de loop der jaren had gestuurd, keurig in schoenendozen had opgeborgen. Ze droeg haar sluike zwarte haar nog altijd tot op de schouders, in tegenstelling tot de meeste vrouwen van haar leeftijd, die zich hadden moeten neerleggen bij hanteerbare permanenten. Ze was dol op lange wandelingen, was een strikte vegetariër en raadpleegde elke ochtend trouw haar horoscoop in *The Oregonian*. Maar inmiddels straalde ze niet meer zo veel nerveuze energie uit.

Howard was duidelijk minder goed geconserveerd. Hij was het type man dat elk jaar op de vijftiende april in het postkantoor in de rij stond om ervoor te zorgen dat z'n belastingaangifte op tijd werd verstuurd. Nog altijd at hij elke ochtend drie eieren, bestelde z'n steaks bloedrood en strooide zout op bijna alles wat hij in z'n mond stopte. Als hij rond het middaguur niet drie koppen koffie had gedronken en zijn longen met een flinke laag nicotine had bekleed, kon hij absoluut niet functioneren. Hij ademde zwaar, maar voor Mia was dat normaal. Howard had altijd geslapen alsof hij voor een volgend leven moest overwinteren. Ze vroeg zich af of hij haar uit haar slaap zou houden. Toen ze nog getrouwd waren, was dat nooit een probleem geweest, maar ze hadden al bijna tien jaar niet in één bed geslapen.

Hoewel hij de laatste jaren zo'n twintig kilo was aangekomen, vond Mia Howard nog altijd aantrekkelijk. Hij had nog een volle haardos en de grijze toefjes bij z'n oren gaven hem iets gedistingeerd. Maar zijn wangen leken op stukken vlees die over elkaar waren gelegd, amper verhuld door z'n dunne baard, die grijs was geworden rond z'n lippen, daar waar ooit rode borstelhaartjes ontsproten. Mia vond die baard leuk; ze had Howard sinds de peuterjaren van Ben niet meer met baard

gezien. Toch wist ze dat Howard zichzelf had verwaarloosd. Hij had nu de neiging om elk weekend in een oud joggingpak in huis rond te hangen en vanaf de bank de kabelkanalen af te werken. Het verontrustte haar dat de man met wie ze ooit getrouwd was geweest, niet langer voor zichzelf zorgde.

Ze hadden elkaar drieëntwintig jaar eerder ontmoet in Eugene. Howard was net terug uit Vietnam en werkte als kok in een pizzatentje vlak bij de campus van de University of Oregon. Mia had dringend behoefte aan een donderslag bij heldere hemel, aan iets tastbaars waarop ze zich kon richten. Ze nam Howard kort in zich op en zei tegen zichzelf: dit is wat ik wil. Dit zal me gelukkig maken. Met zijn verfomfaaide krullen, dichte baard en bril met zilveren montuur had ze nooit kunnen raden dat hij bureaumedewerker was geweest van een compagnie in een oorlog waartegen zij wekelijks voor het universiteitsgebouw protesteerde. Maar daar was-ie dan, lang en gespierd, een man die met de radio meeneuriëde, net als zij, vooral met nummers van de Beatles. Ze sloeg zijn eerste uitnodiging voor een ritje achter op zijn motor, een Norton, af omdat zijn naam haar deed denken aan die van haar vader, Herbert. Maar de tweede uitnodiging kon ze niet weerstaan. Hij was gewoon te beleefd om nog een keer afgewezen te worden.

Howard hoefde niet veel moeite te doen om haar voor zich te winnen. Hij hield deuren voor haar open, placht dingen als 'alsjeblieft' en 'dank je wel' te zeggen en had een vriendelijke grijns. Haar vrienden vonden deze trekjes ouderwets, maar Mia niet. Na verloop van tijd slaagde ze er zelfs in om zijn verblijf in het leger te negeren, nadat ze had gehoord dat hij sinds zijn basistraining nooit meer een geweer had vastgehouden. En hoewel het voor hem zeker geen voorwaarde voor een

relatie met haar was, vond ze het fijn dat ook hij Joods was, dat hij meeging naar het sabbatsmaal bij de rabbi die zij om spirituele raad had gevraagd.

Rabbi Reznik was opgegroeid in een Joodse gemeenschap van communistische immigranten en kippenfarmers in het Californische Petaluma, de 'Eiermand van de Wereld'. Toen hij Mia en Howard vertelde van zijn plan om in het oosten van Oregon een commune op te zetten, was er niet veel nodig geweest om ze te overtuigen. Mia brak haar studie aan het einde van het eerste jaar af, Howard nam ontslag en in de nazomer trouwden ze in de commune, die de naam Shalom Hadash droeg, 'Nieuwe Vrede'. Door de geboorte van hun zoon Ben, drie jaar later, begon Mia langzaam weer een relatie met haar vader op te bouwen.

Na het bankroet van de commune verhuisden Mia en Howard naar Portland. De meeste andere communeleden wierpen ze af als oude kleren, en de leden met wie ze nog wél contact hielden, bleken teleurstellend. Rabbi Reznik liet zijn leven als rabbijn achter zich en verhuisde naar New York, waar hij zó slim op de aandelenbeurs investeerde dat hij nu in een Cadillac reed en een riant huis op Long Island bezat. Het laatste wat ze van Reznik hadden gehoord, was dat hij hard werkte aan het omlaag brengen van zijn golfhandicap. Veel van hun vrienden waren gewoon weer gaan studeren. Mia meldde zich bij de Northwest School of Massage Therapy, waarmee ze haar vader andermaal teleurstelde. 'Het betaalt prima,' hield ze hem voor, 'en we kunnen het geld verdraaid goed gebruiken.'

Mia vond dat Howard een eigen restaurant had moeten beginnen, want hij was altijd dol op koken geweest. Maar haar man koos voor een baan bij de sociale dienst van Portland, waar hij geestelijk gehandicapten opleidde om op gewone

werkplekken te kunnen functioneren. Howard was vastbesloten zijn ideële opvattingen niet te verloochenen, ook al vroeg Mia hem op zoek te gaan naar een roeping die financieel lucratiever voor het gezin was.

De scheiding die ze kort na Bens tiende verjaardag aanvroegen, verliep vriendschappelijk. Ze zagen elkaar alleen wanneer ze 's ochtends boterhammen in de broodrooster deden of elkaar voor de spiegel in de badkamer de tandpasta aanreikten. Goede ouders zijn voor Ben – dat was de enige interesse die ze met elkaar leken te delen. De eerste gelukkige jaren van hun huwelijk in de commune leken nu zo ver weg als de herinnering aan een kalverliefde tijdens een zomerkamp, met handjes vasthouden en gekus na het zingen van liedjes rond het vuur.

Op een dag kwam Mia terug van de supermarkt, zag hoe Howard met de kat op schoot in zijn dure relaxfauteuil langs de tv-kanalen zapte en kwam tot de slotsom dat ze met een volstreekte vreemdeling samenwoonde. Nadat ze uit de commune waren vertrokken, had ze de man op wie ze ooit verliefd was geworden langzaam tot iets onherkenbaars zien vervagen. Howard was als een dubbel belichte foto: hij was tegelijkertijd bij haar en heel ergens anders, en die andere plek had hem inmiddels ver weggevoerd van de persoon die hij ooit was geweest, de persoon met wie ze dacht voor altijd verbonden te zijn. Mia voelde zich méér verbonden met de caissière die ze elke donderdag in de supermarkt zag. Howard was een zwijgend wezen geworden met wie ze een onderkomen deelde, een creatuur dat asbakken met sigarettenpeuken vulde terwijl het sportwedstrijden verslond. Ze hoorde al ruim een decennium dezelfde grapjes van hem aan, grapjes waar ze ooit hysterisch om had gelachen. Ze aten 's avonds niet meer samen, maar knabbelden af en toe op oudbakken popcorn terwijl ze Ben

vanaf een sporttribune aanmoedigden. Howards eigen vader had nooit ook maar één worstelpartij van zijn zoon op school bezocht, maar Howard sloeg geen van Bens basketbalwedstrijden over.

Het verraste Howard niet toen Mia op de bank in de woonkamer begon te slapen. Toen Ben ernaar vroeg, kon Mia alleen maar zeggen: 'Ik kon niet goed slapen; je vader snurkt erg luid.' Voor Mia was Howard niet langer benaderbaar; hij was sociaal bijna net zo gehandicapt als de volwassenen die hij schoolde. Geleidelijk aan had hij haar uit zijn leven geweerd. Toen ze die ochtend op de hoek van hun bed zat, werd ze overmand door een gevoel van mislukking – ze beseftte dat geen van beiden had geprobeerd de relatie te redden. Ze hadden geen spetterende ruzies gehad, geen discussies gevoerd over de noodzaak tot compromissen. In tegenstelling tot andere koppels die ze kenden, hadden zij geen vakantie naar een of ander warm oord geboekt om in zware tijden hun huwelijk te redden, alsof de problemen door een tropisch getij zouden worden meegevoerd. Die onvoorwaardelijke liefde, het geloof dat Howard de persoon was met wie ze geacht werd de rest van haar leven door te brengen omdat ze zich niet kon voorstellen dat iemand anders méér van haar hield dan hij, dat bestond simpelweg niet meer.

'Goedemorgen,' zei ze, wetend dat Howard al wakker was. Ze plaatste haar vogelachtige handen op zijn grote knokkels. 'Wat vind je ervan als we een scheiding zouden aanvragen?'

Howard zweeg een tijdje en keek haar toen aan. Mia was nog altijd mooi, zelfs met die vermoeide blik. 'Oké,' zei hij. En dat was het.

Het was een huwelijk dat in een zucht eindigde in plaats van met een klap. Howard kreeg Noodles. Ben ging bij Mia wonen. Howard begon de eenzaamheid te waarderen, kon zich abso-

luut niet meer voorstellen waarom hij ooit had gekozen voor een leven in een commune. Soms vroeg hij zich af of hun huwelijk zou hebben standgehouden als ze de alia hadden gedaan, naar Israël waren geëmigreerd, en daar aan een socialistisch leven op een kibboets waren begonnen, een van hun vele onvervulde dromen. Hij vroeg zich af wat voor leven zijn ex-vrouw leidde, totdat Mia hem opbelde op de dag dat John Lennon was vermoord en voor het eerst sinds hun scheiding over iets anders praatte dan Ben. 'Mijn god, heb je het gehoord?' vroeg ze toen Howard de telefoon opnam, en daarna waren ze langzaam weer vrienden geworden.

Ze spraken af en toe wat af, hoewel Mia altijd op Howard kon rekenen toen zij voor haar vader zorgde gedurende de laatste, pijnlijke maanden waarin hij aan leverkanker leed. Toen Ben nog op de middelbare school zat, gingen ze soms samen naar een basketbalwedstrijd van hem, en daarna met z'n drieën naar de bioscoop. In Howards leven leken personen op verschillende niveaus van vriendschap te komen en te gaan. Maar Mia bleef een constante. Hij raakte haar niet kwijt, en dat wilde hij ook niet, nooit. Maar sinds hun zoon zijn eind-examen had gedaan, hadden ze weinig tijd met elkaar doorgebracht. Toen kwam Ben terug uit Alaska, waar hij was gaan wonen in plaats van te gaan studeren.

Het begon met een telefoontje. Ben voelde zich al maanden niet lekker. Mia had hem aangespoord een dokter in Fairbanks op te zoeken en Howard stuurde een cheque om het onderzoek te bekostigen. Hun zoon was met zwakke longen geboren, maar dat was het probleem niet. De symptomen waren vaag en er moest verder worden gekeken. Howard en Mia kochten een vliegticket voor Ben, gingen met hem naar een specialist in Portland en daarna naar een andere in Seattle. Keer op keer

luidde de diagnose hetzelfde: bij hun zoon werden de stamcellen, die binnen in de grotere botten worden geproduceerd, gestaag afgebroken. Ben had dringend behoefte aan een beenmergtransplantatie. Als hij die niet kreeg, zou hij binnen drie jaar, misschien sneller nog, overlijden.

Het was een eenvoudige ingreep. Wanneer een goede kandidaat eenmaal was onderzocht en geschikt bevonden, werd vloeibaar merg uit zijn of haar heup afgetapt en overgeplant naar Ben, die het vervangende merg hopelijk niet zou afstoten. Maar voor Bens zeldzame beenmergtype kon geen passende donor worden gevonden.

Voor Howard en Mia was het alsof de aarde plotseling was gestopt met draaien. De tijd verliep niet langer in het voorgeschreven ritme; een week was meer als een dag, uren verstreken als minuten. Ben had geen ziektekostenverzekering. Alleen al de diagnose kostte een fortuin. Mia en Howard hadden beiden hun pensioen aangesproken. Howard nam zelfs een tweede hypotheek op zijn huis. Uiteindelijk vertrok Ben weer naar Alaska om de weinige tijd die hem nog restte bij z'n vriendin Kelly te kunnen zijn. Hij huilde niet, maar zijn moeder wel.

'Zeventig procent van de mensen die een beenmergtransplantatie nodig hebben, moeten een donor buiten de familie zoeken,' had de arts tegen Mia en Howard gezegd. 'Het zou er beter uitzien als jullie een tweede kind zouden hebben.' Maar ze hadden er nooit over nagedacht om meer kinderen te nemen. Tijdens haar sociaal bewuste jeugd was Mia ervan overtuigd geweest dat de wereld zou bezwijken onder overbevolking, ook al spoorde rabbi Reznik haar aan om bij te dragen aan het herstel van het Joodse bevolkingsaantal, na de Holocaust. Ze vond de opmerking van de arts onkies; het voelde alsof hij háár de schuld gaf van hun beperkte opties.

‘Ik weet dat jullie gescheiden zijn,’ had een van de artsen geopperd, ‘maar als het idee jullie niet tegenstaat, zouden jullie in-vitrofertilisatie kunnen overwegen. De genetische begeleiding is de laatste tijd succesvoller geworden. Ik kan verschillende specialisten aanbevelen. De technologie wordt steeds beter. We hopen dat we tegen 1990 nieuwe vruchtbaarheidsmedicijnen hebben.’ Maar Ben had niet zo veel tijd. ‘Er is een kans, om precies te zijn 25 procent, dat het beenmerg van een tweede kind uit jouw genenpoel met dat van jouw zoon matcht.’

In de cafetaria van het ziekenhuis overlegden Mia en Howard aan een tafeltje met zemelenmuffins en verschroeiende koffie. De ivf-procedure zou hun failliet betekenen. Howard dacht aan zijn zoon terwijl hij Mia’s hand vasthield. Ben leek zó op hoe zij waren geweest. Hij had hem elke twee weken in Fairbanks opgebeld, om in detail te horen hoe hij zijn bestaan opbouwde en hoe het met zijn vriendin ging.

‘En, zoon?’ had Howard hem gevraagd, kort voordat het verpletterende nieuws was gekomen. ‘Is het liefde? Is Kelly de ware?’

‘Ik weet het niet, pa. We zullen wel zien,’ had Ben geantwoord. Toen Howard dat hoorde, had het hem geschokt de stem van zijn eigen, verre en ooit jeugdige en halfslachtige zelf uit de mond van zijn zoon te horen spreken.

‘Als we dat geld maar hadden,’ zei Mia. ‘Ik ben nog maar eenenveertig, weet je. Ik ben jong genoeg om nog een kind te krijgen. Het is mogelijk.’

Onwillekeurig dacht Howard aan het feit dat hij volgende maand vierenvieertig zou worden. ‘Jammer dat we niet meer getrouwd zijn,’ had hij gezegd, in een poging haar een glimlach te ontlokken, om maar *iets* te zeggen waarmee hij haar pijn

voor een moment kon verlichten. 'Dan zouden we het op de ouderwetse manier kunnen doen.' Hij wist een geforceerd lachje uit te brengen.

Maar Mia had niet gelachen. Ze liet de hand van haar ex-man los en keek hem met nieuw optimisme aan. 'Daar heb ik geen probleem mee,' zei ze.

Het was niet zeker of het beenmerg van een tweede kind zou matchen met dat van Ben, maar Mia en Howard waren wanhopig. Ze hadden al bijna tien jaar geen seks gehad. Hun enige aanraking was Howards zachte kus op haar wang, telkens wanneer hij Ben na een weekendbezoek weer naar haar huis had teruggebracht; dat was het, en sinds kort de wederzijdse steun wanneer ze elkaars handen vasthielden.

Anders dan Howard, die tragedies altijd met bedachtzaamheid had benaderd, was Mia van nature impulsief. Sommige mensen bezweken onder druk, maar zij schakelde in de hoogste versnelling, werd emotioneel en rationeel, met een kille doelgerichtheid. Ze maakte meteen plannen om met z'n tweeën een uitstapje naar de kust te ondernemen, aan het einde van de maand omdat ze wist dat ze dan zou ovuleren.

'Wat vind jij van Kelly?' vroeg Mia.

Howard nam de gelegenheid te baat om de radio zachter te zetten. 'Weet ik niet, ik heb haar nog nooit ontmoet.'

'Ik vind 'r een schat,' zei Mia. 'Gisteravond heb ik voor het eerst met haar gesproken, aan de telefoon. Zij is ook vegetarisch. Denk je dat Ben na de transplantatie met haar zal trouwen?'

'Ben is nog wat jong, vind je niet?'

'Wij zijn jong getrouwd.'

'Ja, we hadden moeten wachten.'

‘We zouden naar Fairbanks kunnen rijden om haar te ontmoeten,’ bemoedigde Howard zijn ex-vrouw plagerig.

‘Geweldig idee. Ze zouden het maar wát leuk vinden om ons te laten zien waar ze wonen; zo zijn jonge mensen. Ik moest eerst Ben krijgen voordat m’n vader kwam kijken waar we naartoe waren verhuisd. Haalt deze auto Fairbanks?’

‘Waarschijnlijk. Volvo’s zijn goede auto’s.’

‘Die van mij zou ‘t begeven; wanneer ik Portland uit wil om naar de buitenwijken te gaan, haal ik Burnside zelfs niet. Als we naar Alaska gaan, help me er dan aan herinneren dat ik een cassette recorder meeneem.’

Hij keek opzij naar Mia.

‘Je kunt deze muziek echt niet uitstaan, nietwaar?’ vroeg ze toen er een nummer van Culture Club begon.

Hij grijnsde.

‘Je bent zo’n lieverd, Howard. Was je altijd al. Ik kan niet geloven dat je het zo lang met mij hebt uitgehouden.’ Ze zette de radio uit en begon weer door de bed and breakfasts te bladeren. ‘Al deze plekken zijn zo duur.’ Ze hadden kunnen proberen in een van hun eigen huizen zwanger te worden, maar het idee van een uitstapje stelde beiden meer op hun gemak.

‘We kunnen nog in een goedkoop motelletje overnachten.’

‘Nee. Motelkamers zijn zo rokerig. Bed and breakfasts zijn apart. Daar hou ik van.’ Howard zei maar niet dat hij echt geen popperige inrichting nodig had.

‘Niet te geloven hoe anders het er hier uitziet,’ zei Howard terwijl de sneeuwvlokken op de voorruit smolten. ‘Weet je nog, toen we studeerden, dat langs deze hele route bomen stonden?’

‘Ik weet het,’ zei Mia terwijl ze over de ontboste woestenij uitkeek; een kleed van sneeuw lag over reusachtige stronken

die ooit duizend jaar oude douglassparren hadden gedragen. 'Weet je nog dat ze in deze streek alles begonnen om te hakken? Ben kwam met een briefje van de leraar naar huis gerend om als vrijwilliger voor zijn padvindergroep nieuwe boompjes te gaan planten. Jij haatte de padvinders, maar je deed gewoon mee met al die Nixon-stemmende vaders. Je was woest toen geen van hen geloofde dat je in Vietnam had gezeten.'

'Ze geloofden me niet. Ze dachten dat ik zo'n hippie was.'

'O, dat was je ook, schat,' zei Mia lachend.

'Die andere vaders waren zó macho. Je had ze moeten zien.' Mia had zijn anekdotes ontelbare keren aangehoord. Maar ze liet Howard opnieuw z'n verhaal doen. 'Ik kwam daar aan en ze staken de draak met mij. Maar binnen een kwartier was ik degene die de kids instructies gaf over hoe ze zaailingen moesten planten. Al die vaders waren daar alleen maar om hun kinderen aan een insigne te helpen. Ben heeft waarschijnlijk tien keer méér boompjes geplant dan de andere kinderen. De hele groep gaf me de bijnaam Schimmel. Ik was Schimmel, Ben was Kleine Schimmel.' Howard wendde zich tot Mia. 'We deden het best goed, vind je niet? Ik bedoel Ben opvoeden.'

Ze glimlachte. 'Ja, dat deden we goed.'

Het begon minder hard te sneeuwen. Toen ze van de Sunset Highway afsloegen, ging de sneeuw over in een tussenvorm van ijs en regen die zich in torentjes van sneeuwdrab ophoopte langs de door uitlaatgassen besmeurde berm.

'Aan de Seashore Drive moet een goedkope bed and breakfast zitten,' zei Mia.

Al jaren was geen van beiden aan de kust geweest, niet sinds de tijd dat ze Ben voor een paar daagjes uit logeren naar Mia's vader hadden gebracht. Dat was jaren vóór de leverkanker, voordat het huis van Herbert Segal, dat over de Stille Oceaan

uitkeek, werd verkocht om er zijn experimentele behandelingen van te kunnen betalen.

'Tjongejonge,' zei Howard terwijl hij de Seashore Drive op draaide, 'wat hebben ze dit gebied volgebouwd.'

'Ik weet het. In mijn kinderjaren was er hier bijna niets anders dan velden en huizen. Er moeten nu zo'n vijftig antiekzaakjes zitten.'

'Om maar te zwijgen van de hotels.'

Mia zei niets. Tegen de tijd dat ze was vertrokken om te gaan studeren waren de motels en bed and breakfasts hier als paddenstoelen uit de grond geschoten. De grote hotels kwamen later, onder andere het vestingachtige Sand Dune Hotel, waarvan de parkeerplaats haar vaders huis aan zee had weggevaagd.

'Daar is het,' zei Mia.

Howard reed de Volvo de parkeerplaats op, waarbij de uitlaat over het trottoir schuurde als vingernagels over een schoolbord. Hij deed de motor uit. 'Nou,' zei hij na een kort zwijgen. 'We zijn er.'

'Yep,' zei Mia terwijl ze naar de voorruit staaarde, waar de natte sneeuw bleef liggen nu de ruitenwissers waren gestopt met zwaaien. Howard draaide zich om naar de achterbank om zijn wollen overjas en Mia's regenponcho te pakken.

'Zal dit voor jou warm genoeg zijn?' vroeg hij.

'O, ja,' zei ze. 'Ik heb deze coltrui aan en m'n wanten bij me. Ik ben oké.'

'Klaar?'

'Yep,' zei ze terwijl ze haar autogordel nog om had. Howard stapte uit de auto, de zeebries in. Sneeuwvlokken verstrikten zich in zijn baard. Hij opende de kofferbak, tilde er met de ene hand zijn grote plunjezak uit en pakte met de andere hand

Mia's koffer en beautycase. Mia gebruikte geen make-up, had dat nooit gedaan. Maar de beautycase was van haar moeder geweest. Mia had haar moeder nauwelijks gekend; ze had slechts vage herinneringen aan een lieve vrouw die altijd naar appelmoes rook. Maar Mia nam het koffertje graag mee op uitstapjes. Ze had altijd gedacht dat ze de beautycase aan haar kleindochter zou geven als ze die zou krijgen.

Howard deed Mia's portier open. Ze had haar autogordel nog steeds om en nam opnieuw de lijst met bed and breakfasts door. Ze draaide haar hoofd abrupt om toen ze het portier open hoorde gaan. Ze keek Howard aan. Hij had nog steeds manieren, hield nog altijd deuren voor haar open. 'Een paar straten verderop moet een goede vistent zitten. Ze hebben er clam chowder. Daar hou jij zo van.'

'Ik ga liever eerst douchen,' zei Howard.

'Oké,' zei Mia en maakte haar autogordel los.

Mia strekte zich uit op het bed in de kamer, die in pastelkleuren was uitgevoerd; haar schoenen lagen naast de televisie op het tapijt. Ze ademde langzaam en deed haar korte yogaoefening.

Howard kleedde zich uit in de badkamer. Hij legde zijn bril voorzichtig op de wastafel, trok zijn sweater uit en keek in de spiegel; drapeerde zijn handen over het haartapijtje dat zijn buik warm hield, een buik waarin een kleine watermeloen leek te huizen. Mia was nog altijd slank en sexy, met dat zwarte haar dat hij ooit zo graag door zijn vingers had laten glijden. Maar terwijl hij aan zijn ex-vrouw in de kamer ernaast dacht, vroeg hij zich af of hij het eigenlijk wel zou kunnen. Hij stelde zich voor hoe Mia hem zou laten begaan en zijn inmiddels enorme buik op haar kleine ribbenkast zou voelen drukken. Hij draaide de douchekraan open.

Het water was kalmerend en liep in stroompjes door zijn borstelige baard. In de commune was er een tijd geweest dat Mia de douche hoorde en dan stiekem de badkamer binnensloep, zich uitkleedde en Howard verraste. Zo veel romantiek verwachtte hij nu niet.

Het water was zwaar. Het deed hem denken aan het in het ziekenhuiswater waarmee hij Mia's vader had gebaad. Met spons en zeep had Howard het uitvallende lichaam van zijn ex-schoonvader gewassen.

'Niet zo ruw,' had Herbert Segal gezegd toen Howard met de spons over de huid van de man had gewreven; plooiën en vouwen bekleedden zijn rug en schouders als een kostuum van vlees. In Mia's leven was Herbert altijd een dominante aanwezigheid geweest. Bij alles wat ze deed, had ze op voorhand rekening gehouden met haar vaders reactie. Howard had dat altijd geweten, nog voordat hij de man had ontmoet, drie jaar nadat hij met Mia was getrouwd.

Het verschil tussen Mia's vader en Howard kon niet groter zijn. Howard had een voorkeur voor los vallende kleding en solide kleuren die hij op elkaar kon afstemmen zonder dat hij erover na behoefde te denken. Toen ze getrouwd waren, had hij zich in de commune niet anders gedragen. Terwijl Mia en andere leden er blootvoets en in denimshirts met bloemborduursels rondliepen, had Howard zijn rebellie tegen de samenleving alleen geuit door z'n lange bruine krullen voortaan naar achteren in een paardenstaart te dragen. Voor Herbert Segal was Howard gewoon slordig, oftewel onverantwoordelijk. Howards militaire dienst behoorde tot de zeer weinige kwaliteiten die hij kon ontwaren in de man die Mia had verkozen.

Herbert had veel van zijn trots moeten overwinnen om zich

te laten wassen door een ex-schoonzoon met wie hij nooit veel op had gehad. Herbert dronk zijn koffie zwart, gaf de voorkeur aan een geldclip in plaats van een portemonnee en liet zijn haar minstens elke twee weken bijknippen in de plaatselijke kapsalon. Hij schoor zich zeer zorgvuldig en wantrouwde mannen met gezichtsbeharing. In zijn nek hing onveranderlijk de zweem van goedkope aftershave.

‘Te ruw, te hard,’ klaagde de oude man bij elke veeg van de spons.

‘Sorry, Herb,’ had Howard gezegd. Hij had de man nooit ‘pa’ genoemd; zelfs toen ze nog schoonvader en schoonzoon waren, had hij geweten dat dit niet van hem werd verwacht.

Herbert Segal was een rechtschapen mens, oprichter van de eerste liberaal-joodse synagoge aan de kust van Oregon. Voor hem moesten dingen op een bepaalde manier worden gedaan: op de juiste manier of helemaal niet. Een dochter zag haar vader gewoon niet zonder kleren aan. Nadat Herbert een zwarte ziekenbroeder had beledigd, had Howard aangeboden de oude man te wassen.

‘Goed dan,’ had Herbert met tegenzin gezegd. ‘Ik zal niet op formaliteiten staan. Iedereen de kamer uit, dan ben ik er snel vanaf.’

De twee praatten tijdens het sponsbad, maar veel verder dan wat vriendelijk geklets over veilige onderwerpen als sport en het onderhoud van auto’s waren ze in het verleden nooit gekomen. Politiek was uit den boze.

Herbert zag Howard als katalysator van alles waarin Mia hem teleurstelde. Hij had altijd gehoopt dat Mia een vent zou vinden die hem, eigenaar van een slijterij, kon opvolgen. De drankwinkel was een van Herberts succesjes geweest. Bij de politie stond hij bekend als iemand die nooit aan minderjari-

gen verkocht, die een fatsoenlijke nering dreef. Herbert beschouwde zichzelf als een eerbaar burger. Hij doneerde zelfs geld aan de plaatselijke brandweer. Toen hij vijftig was, besloot hij dat hij hoger onderwijs behoeftte. Twee jaar later prijkte een hbo-diploma van de plaatselijke hogeschool op de muur van zijn woonkamer, naast medailles van verdienste voor de Joodse vrijwilligersorganisatie B'nai B'rith en voor financiële bijdragen aan de Amerikaanse liga tegen antisemitisme.

Howard had zich altijd meer geërgerd aan zijn schoonvader dan dat hij boos op hem was. Het overdreven voorzichtige rijgedrag van de man, zijn smetteloze borden en zijn gewoonte om alles wat Mia deed te verbeteren – van de manier waarop ze haar brood roosterde tot het feit dat ze het niet erg vond dat Ben een oorring droeg. 'Mijn kleinzoon ziet eruit als een nicht. Straks gaat-ie nog uit met een gekleurd meisje. Foei! De jongen lijkt veel te veel op Howard. Mia, je had nooit met die schooier moeten trouwen.' Natuurlijk was het Howards schuld dat Ben nooit zijn bar mitswa had ondergaan. Feit was dat bij zowel Howard als Mia elke motivatie tot spiritualiteit met de commune failliet was gegaan. Beiden dachten zelfs niet meer na over zoiets als religie.

Voor Herbert stond de commune gelijk aan godslastering.

'Dit is geen jodendom,' zei hij telkens wanneer hij op bezoek kwam nadat Ben was geboren. 'Noem je dit dichter bij God komen, een leven in armoede? Vind je het soms leuk arm te zijn? We hebben duizenden jaren nodig gehad om ons uit de sjtetls omhoog te werken, en jij brengt ons er weer linea recta naar terug. Mijn ouders brachten me naar dit land met helemaal niets. Niets! Nu heb ik mijn eigen zaak. Dat is hard werken, niet op een af andere godverlaten plek rondhangen en hasj roken.'

Herbert Segal kon ledigheid niet uitstaan en de commune was daar een toonbeeld van, tot aan de met stront bedekte vloeren van de krakkemikkige kippenhokken. Herbert kende rabbi Reznik zelfs, wat zijn haat tegen de commune nog vergrootte. De bezoeken van de rabbi herinnerden hem aan zijn afkeer van de gemeenschap in Petaluma waarin hij en Reznik waren opgegroeid en waar hun ouders elkaar *chaverim*, 'gabbars' hadden genoemd. Hij vond dat de communeleden elkaar evenzogoed met 'kameraad' konden aanspreken en een vlag met hamer en sikkel van de hooizolder konden laten wapperen. Als ze rond de tafel in de schuur zaten, placht Herbert te snieren over de jampot die ze gebruikten als kidoesj-beker voor de zegening van de feestdagen.

Maar Mia's vader kon teder zijn. Voor het begin van elk sabbatsmaal placht hij achter Ben te gaan staan en zijn handen op het hoofd van zijn kleinzoon te leggen. 'Moge jij zijn als Abraham en Isaak en Jakob en Mozes en alle grote mannen die jou zijn voorgegaan,' sprak hij dan, waarna hij zich vooroverboog en het kind in het oor fluisterde: 'En moge je de volgende keer dat je aan slag bent een homerun slaan.' Daarna een kus op de wang. Hij zegende altijd ieder kind aan tafel – kinderen die in Herberts ogen in 'lompen' gehuld gingen. De ouders van de commune keken toe hoe hun kinderen werden toegesproken en vroegen zich af waarom Howard en Herbert niet goed met elkaar konden opschieten, terwijl Mia's vader op deze momenten toch zo aardig leek. Herbert sloot altijd af door achter Mia te gaan staan en zijn handen op haar hoofd te leggen. 'Moge jij zijn als Sara en Rachel en Rebecca en Mirjam en alle grote moeders die jou zijn voorgegaan.' Dan boog hij zich voorover naar het oor van zijn dochter en dwong zichzelf iets te zeggen waarin hij niet echt geloofde. 'Jouw moeder zou erg trots op je

zijn geweest, we houden allebei erg veel van je.' Maar hij ging nooit achter Howard staan.

Herbert geloofde dat de scheiding van Howard uitging, overtuigd als hij was dat er een andere vrouw in het spel was. Hij had weinig fiducie in de trouw van mannen van Howards generatie. 'Egoïstische klootzakken,' placht hij te mompelen, 'die hun kont aan de vlag afvegen.' Dat Ben naar Alaska was vertrokken in plaats van te gaan studeren, was volgens hem te wijten aan Howards vaderschap. 'Benjamin had iemand kunnen worden. Jammer, heel jammer.'

'En zó dan?' vroeg Howard terwijl hij naar Herberts onder-rug afdaalde en daar kleine rondjes met de spons maakte.

'Goed, dat voelt goed,' zei Herbert.

'Vanavond hebben ze Chanoeka in het ziekenhuis,' zei Howard. 'De dokter zegt dat je fit genoeg bent om naar de kinder-zaal te gaan. Je houdt van kinderen, het zou je goeddoen.'

'Chanoeka in het ziekenhuis? Wat is dat voor flauwekul? Ik zeg je: Chanoeka in het ziekenhuis? Waarom niet Pasen in het ziekenhuis? Waarom niet Loofhuttenfeest in het ziekenhuis? Ik zal je zeggen waarom: omdat Kerst zo dicht op Chanoeka valt en deze plek geen trammelant wil hebben met een ouwe kerel als ik, die misschien de liga tegen antisemitisme gaat bellen. Zie je die spijker in de muur boven het aanrecht? Daar hing altijd een kruis. Hebben ze weggehaald omdat ik het hokje op het formulier over mijn achtergrond heb aangevinkt, zodat ze weten dat ik geen jesusfreak ben wanneer ik hier doodga.'

'Ga je nou nog naar de kinderzaal? Buig wat voorover, zodat ik je nek kan wassen.' Dat deed Herbert. 'Dan kun je ze het verhaal van de Makkabeeën en het wonder van de olie voor de menora vertellen, zoals je het aan Ben hebt verteld toen hij nog klein was. Weet je nog?'

‘Ja, ja, dat weet ik nog. Ik ga wel.’

‘Mooi,’ zei Howard terwijl hij Herbert met de douchekop in de hand afspoelde.

‘Hé,’ zei Herbert. ‘Bedankt dat je dit doet.’

‘Dat hoeft niet.’

‘Nou, dat deed ik dus net. Dank je.’

Achtendertig jaar lang had Herbert sterke drank verkocht en hij had zelf nooit een neutje genomen, maar toen de artsen hem openmaakten, namen ze aan dat hij een stiekeme drinker was geweest. De operatie was experimenteel, riskant. De doktoren wilden de kanker bevriezen en hem uit zijn lever verwijderen, als gekristalliseerd schepijs uit een emmer. Maar toen sneden ze Herbert open en zagen ze dat ze met gemak z’n halve lever konden weghalen en toch niets zouden bereiken. Een week later raakte hij in coma.

Howard herinnerde zich dat zijn ex-schoonvader altijd een passie voor Ierse muziek had gehad. Op een van zijn ritjes naar het ziekenhuis stopte hij ’s avonds bij een platenwinkel en kocht alles wat hij aan Ierse muziek kon vinden – Keltisch, Gaelic, folk... Hij kocht zelfs een Van Morrison-album. Ben speelde elk bandje af op de cassetterecorder die hij van huis naar de intensive care had meegebracht, zelfs een U2-album, na veel misbaar van Mia. Herbert Segal overleed op de muziek van The Chieftains. Officiële doodsoorzaak: interne bloedingen. Maar Howard wist dat er meer aan de hand was. En Mia, die alleen nog haar vader en zoon als familie had gehad, hield zich tijdens de begrafenis stevig aan Howards arm vast, alsof ze nooit waren gescheiden, alsof alleen hij het kon begrijpen.

Howard draaide de douchekraan dicht, stapte uit de douchecabine en bekeek zijn vochtige lichaam van middelbare leeftijd in

de spiegel. Een vreselijke gedachte kwam in hem op: de mogelijkheid dat hij in het ziekenhuis albums van Van Halen en Rush voor zijn stervende zoon zou moeten spelen. Hij stelde zich voor hoe hij zou huilen als Mia niet zwanger zou raken en Ben zou sterven. De kans was groot dat het op haar leeftijd niet meer zou lukken en dat joeg hem angst aan – de kans. Hij had gehuild toen Noodles stierf, maar hij wist dat hij dat niet voor Ben zou doen. En dat beschaamde hem. Hoelang zou het duren? vroeg hij zich af, wetend dat hij er vijf jaar over had gedaan om te kunnen huilen om de dood van zijn moeder. En als Ben sterft, zo vroeg hij zich af, wie zal er dan voor mij zorgen als mijn tijd komt? Hij kon alleen op Mia rekenen. En wat als ze niet zwanger wordt? bleef het door zijn hoofd spoken. Ze is al in de veertig, het zal gewoon niet lukken. Sommige meisjes van tegen de dertig moeten het al een halfjaar blijven proberen. Hij kon zich niet voorstellen dat Mia na dit weekend een langere seksuele relatie met hem wilde. Hij wist zeker dat hij dat niet zou kunnen. Hij kamde z'n haar achterover, haalde z'n vingers door zijn baard en sloeg een handdoek om z'n middel.

'Beter?' vroeg Mia, die aan het voeteneinde op het dekbed zat toen Howard uit de badkamer kwam. Hij knikte. 'Je ziet er goed uit,' zei ze.

'Dank je,' zei hij terwijl hij meer naar het bed keek dan naar haar en zich bewust werd van de handdoek en van zijn vochtige lichaam. Hij keerde haar de rug toe en liep naar zijn plunjezak.

Hij pakte z'n kleren eruit en legde ze op het ladekastje. Toen hij zich vooroverboog om schone sokken aan te doen voelde hij Mia's droge handen op zijn schouders. Hij verstijfde toen ze haar handpalmen over zijn rug naar beneden, naar zijn middel liet glijden. Hij voelde haar adem op zijn huid. Ze maakte de

omgeslagen handdoek los en liet hem op de vloer vallen. Ze pakte Howards arm en draaide zijn naakte lichaam naar zich toe.

Haar coltrui zat strak. Ze had een licht buikje, dat hem nog niet eerder was opgefallen, maar dat viel in het niet bij zijn eigen, Boeddha-achtige uitstulping. Met haar kleine bruine ogen wijd open keek ze naar hem op. Ze leunde naar voren, ging op haar tenen staan en drukte haar lippen op de zijne. Howard zag hoe ze haar ogen sloot, niet in staat om hetzelfde te doen. Ze maakte zich van zijn mond los en legde haar wang op zijn natte borst. Hij boog zijn hoofd naar haar haardos en ademde in. Hij wist wat er op het spel stond. Dit was heel anders dan toen ze pasgetrouwd waren en nog moesten ontdekken wat wanhoop was. Dit ging om het leven van hun zoon. Dit was hun laatste kans. Hij sloot z'n ogen, maakte haar coltrui van achteren los en streelde haar gewelfde onderrug. Hij aarzelde even en trok toen de coltrui omhoog. Mia's armen gingen omhoog en hij trok de trui van haar af. Ze glimlachte terwijl hij als een schooljongen aan de sluiting van haar beha friemelde. Ze deed een stapje terug en deed hem zelf af, ontblootte haar borsten en drukte die meteen tegen zijn bovenlichaam aan. Ze kusten elkaar opnieuw, onhandig. Ze nam zijn handen in de hare en leidde hem achterwaarts en wat schokkerig naar het bed, totdat Howard het zelfvertrouwen vond om haar in zijn armen te nemen. Zijn voeten kruisten elkaar bij zijn enkels en zijn zware lichaam kiepte voorover op het bed, over haar heen. 'Sorry,' zei hij een beetje achter adem.

Mia lachte. 'Geeft niet.' Ze kuste hem op het voorhoofd. 'Wacht even.'

Hij keek toe hoe ze haar sokken uitdeed, haar riem losmaakte en haastig haar spijkerbroek uittrok. Ze trok de lakens om-

hoog en liet zich eronder glijden. Met haar verborgen lijf maakte ze wurmende bewegingen onder de lakens totdat ze er één arm onder vandaan stak en haar panty's op de vloer liet vallen. Toen ze getrouwd waren, had ze zichzelf nooit voor hem verborgen.

'Oké,' zei ze. Howard bewoog zich niet. 'O,' zei ze giechelend. 'Dit is toch niet je eerste keer? Wat was je naam ook alweer?' Howard grijnsde. 'Kom hier,' zei ze. 'Ik bijt niet.' Ze zweeg even. 'Tenzij je dat wilt natuurlijk.'

Howard stootte een nerveus lachje uit. Ze liet het toe dat hij op haar ging liggen. Haar lichaam was warm tegen het zijne. Ze kusten elkaar weer. Ze hield ervan dat hij met z'n lippen aan haar oorlellen trok, precies zoals toen ze getrouwd waren. Ze bleven elkaar kussen en ze liet haar vingers door zijn baard glijden totdat hij langzaam in haar binnendrong.

Howard stopte, onzeker, en drong toen dieper in haar door. Mia stootte een gepijnigde kreun uit. 'O, sorry,' zei Howard.

'Hou op met je te verontschuldigen, rare.' Ze lachte. 'Wacht even, dit werkt niet.' Ze duwde zijn lichaam naast zich, gooide de lakens van zich af en liep naar haar beautycase. Howard kon nu haar hele naakte lichaam in het schemerdonker zien en zag hoe ze een halflege tube glijmiddel uit het koffertje pakte en weer in bed kroop. Ze kon hier onmogelijk van genieten, dacht Howard. Toen ze nog getrouwd waren, hadden ze nooit hulpmiddelen nodig gehad. Hij vroeg zich af of het voorspel waarvan ze als gehuwd stel hadden genoten, nog wel gepast was. Maar hij vroeg zich vooral af of het glijmiddel de kans op bevruchting zou verkleinen.

Onder de lakens hoorde hij Mia een klodder glijmiddel op haar vingers doen, waarna ze met haar lijf wat heen en weer schoof. Met een andere klodder keerde ze zich naar Howard,

nam zijn penis in haar handen en glimlachte. Howard was verbluft, vroeg zich af hoelang ze dit spul al gebruikte en wat voor minnaars ze had gehad of misschien nog steeds had. Was er iemand die ze voor hem geheimhield? En als dat zo was, hoe zou ze dit weekend aan die persoon kunnen uitleggen en wat zou die man ervan vinden als ze het geluk hadden zwanger te worden? Howard voelde zich niet prettig bij het idee dat hij zich op een of andere manier opdrong aan een mogelijk leven dat Mia voor hem verborgen hield. Was ze ervan uitgegaan dat dit een passieloos weekend zou worden? Hij wist het gewoon niet en dat maakte hem bang: de gedachte dat hij haar niet langer kende. In de commune hadden ze openlijk buitenechtelijke affaires gehad, maar ze hadden elkaar boven alle anderen geplaatst. Ze hadden afgesproken niet monogaam te zijn, totdat Howard erop had gestaan nadat de commune failliet was gegaan en ze naar Portland waren verhuisd.

‘Klaar,’ zei ze plagerig. Ze ging liggen en trok hem weer op zich. Hij werd opgewonden toen Mia haar heupen begon te bewegen. Maar omdat hij bijna drie jaar niet met een vrouw was geweest, kwam hij snel klaar, met weinig meer dan een lichte siddering van zijn lichaam, in stilte.

Mia lag roerloos; met haar handpalmen op zijn schouderbladen kromp Howard langzaam binnen in haar. Dat Howard zo snel was, zou begrijpelijk zijn als ze pasgetrouwd waren geweest, zelfs vleierend. Maar nu stond er te veel op het spel. Ze tapte met haar handen op zijn rug, alsof ze een baby een boertje liet laten; hij hees zichzelf opzij en strekte zich naast haar uit. Ze was niet langer met de lakens bezig. Anders dan toen ze nog getrouwd waren, stond ze niet meteen op om te gaan plassen maar trok haar knieën tot aan haar borstkas op en leunde achterover, op haar schouders. Howard kon niet naar haar kijken.

Vreemd genoeg moest hij aan rabbi Reznik denken, hoe die hem achttien jaar geleden had onderricht over de plicht van de echtgenoot om eerst zijn vrouw en dan pas zichzelf te bevredigen.

‘Ik weet zeker dat het vanavond langer duurt,’ zei Mia uiteindelijk terwijl ze haar knieën nog altijd tot aan haar borst hield opgetrokken.

Howard was verbaasd. Hij was er echt van uitgegaan dat ze het maar één keer zouden doen.

‘Heb je honger?’ vroeg ze na een lange stilte.

‘Ja, ik zou wel wat kunnen eten.’

‘Mooi,’ zei ze en kuste hem op zijn wang, waarna ze uit bed gleed om zich aan te kleden.

Het sneeuwde niet langer toen ze over de Seashore Drive terug naar de bed and breakfast wandelden. De asgrijs-wolken waren nog altijd zwaar, alsof ze iets achterhielden. Howard had genoten van zijn clam chowder, Mia van haar linzen en rijst. Ze liepen langs allerlei winkeltjes, waar Mia voorwerpen in de etalage bekeek die ze nooit zou bezitten.

‘Nou,’ zei ze, ‘hoe zullen we hem noemen?’

‘De nieuwe baby?’

Mia lachte. ‘Vertel me niet dat je nog zenuwachtig bent. Wat denk je van een naam, oude man?’

‘Nou, oude vrouw,’ zei hij, ‘ik dacht dat Herbert wel mooi zou zijn, naar jouw vader.’

Mia liep verder. ‘Dat is zo lief van je, Howard. Je was altijd al zo attent. Maar is het niet wat ouderwets? Herbert Goodkin klinkt niet echt van deze tijd.’

‘Wat vind je van Herbert als middelste naam?’

‘En wat vind jij van een eerste naam?’ bleef ze aandringen.

‘Ik weet niet,’ zei Howard. ‘Wat denk je van Noodles?’

‘Noodles Herbert Goodkin? Heel mooi.’ Ze deed een van haar wanten uit en hield Howards hand vast terwijl ze verder wandelden. ‘Moeten we maar eens rustig over nadenken.’

‘Ik weet niet,’ zei Howard. ‘Het klinkt best leuk.’

‘Het zou een meisje kunnen zijn,’ zei Mia terwijl ze eraan dacht hoe leuk het zou zijn de beautycase van haar moeder aan een dochter na te laten.

‘Zou kunnen.’

Harde windvlagen bedwelmden hen met het aroma van zout. De lucht was fris en tintelde wanneer de wind tegen hen aanbotste.

‘Iets lekkers?’ vergaapte Mia zich giechelig, als een kind dat om toestemming zeurt. Ze stonden stil voor een snoepwinkel. ‘Dit kunnen we niet weerstaan.’

In de laatste jaren van hun huwelijk had het Howard geërgerd dat Mia zo’n zoetekauw was, maar nu vond hij het grappig en herinnerde zich hoe ze zelfs een ontbijt met jam en toast nog aanvulde met een handvol chocoladeflakes. Hij diepte zijn sigaretten op; hij had niet gerookt sinds hij Mia die middag had opgehaald.

Howard kneep zijn ogen samen en trok z’n lippen in een grimas. ‘Ga jij maar,’ zei hij.

‘Luister eens,’ zei Mia met haar handen kordaat op haar heupen en op een toon die ze had gebruikt wanneer ze Ben als kind een standje gaf. ‘Laten we één ding duidelijk maken. Ik zeg niets over die walgelijke gewoonte van jou en jij laat mij die ene zwakheid.’

Hij schoof een sigaret tussen z’n lippen. ‘Wat jij wilt, liefje,’ mompelde hij terwijl ze de winkel binnenstapte.

Howard bekeek zichzelf in de etalageruit, zag eventjes de

pose die hij ooit met zijn Norton voor een pizzatent had ingenomen, tweeëntwintig jaar geleden. Wachtend totdat een meisje met de naam Mia Segal haar zaterdagavonddienst erop had zitten. Hij herinnerde zich wat voor een zelfbewuste jongeman hij was geweest toen hij haar had gevraagd om een ritje te gaan maken, terwijl ze hem de avond ervoor nog had afgewezen. Mia voelde zich meer aangetrokken tot jongens met Volkswagens, maar Howards glimlach was onweerstaanbaar gebleken.

Howard stak nog een sigaret op en wreef in z'n handen tegen de kou. Hij dacht eraan hoe hij zijn prestatie later die avond zou kunnen verbeteren, probeerde zich te herinneren wat Mia lekker had gevonden toen ze nog getrouwd waren. Toch kon hij niet ophouden aan Ben te denken. Doen we het juiste? bleef hij zich afvragen. Ze hadden het Ben nog niet verteld, wilden wachten totdat Mia zeker wist dat ze zwanger was. Ze hadden geen idee hoe ze het hem moesten uitleggen. Dat was bijna zo angstaanjagend als te beseffen hoe klein Mia's kansen waren om weer zwanger te worden, in één weekend. Ze konden zich er niet toe brengen het te bespreken. Ze konden het zelfs niet hebben over de vraag bij wie de baby zou gaan wonen als hij of zij in hun leven zou komen. Howard ging er gewoon van uit dat het bij Mia zou zijn.

Hij zag dat het harder ging waaien, hoe de bomen zwaaiden en sneeuwvlokken als stofdeeltjes door de wind werden gegrepen. De lucht werd donker als houtskool; hij kon horen hoe de vloed de Pacifische kust opkroop. Hij dacht aan Ben met z'n korte piekhaartjes in Alaska: zijn hoornen montuur, een brilletje dat in Howards eigen jeugd nog stijlvol was geweest maar nu voor Ben het summum van anti-stijl was. Hij dacht aan Bens keuze om koosjer te gaan eten, vroeg zich af waar dat opeens vandaan kwam, zeker niet van hem of Mia.

De eerste jaren van Bens leven waren het enerverendst geweest. Howard koesterde de herinnering eraan – hoe hij en Mia in het hooi op de vloer hadden geslapen, naast de kribbe van cederhout in de schuur van de commune. Howard was elke twee uur opgestaan om de moeizame ademhaling van zijn zoontje te beluisteren en de luchtbevochtiger bij te stellen die Herbert had gekocht toen hij hoorde dat zijn kleinzoon last had van zwakke longen. Howard herinnerde zich hoe makkelijk hij werd gewekt door de kleinste verandering in Bens ademhaling; dan snelde hij naar de krib om te kijken of Ben de zuurstoffles nodig had waarin ze hun geld hadden gestoken. Alleen Ben kreeg Howard wakker. Hij had zichzelf urenlang getraind in het omdoen van het maskertje rond het piepkleine gezichtje van zijn zoon en wist precies de hoeveelheid zuurstof te schatten. Die tijd leek hem nu bijna als een droom: hoe hij Ben op lange wandelingen had meegenomen, de jaarlijkse uitstapjes naar de Oregon Country Fair en naar Portland, voor de Rose Festival Parade, met Ben hoog op z'n schouders, Bens nieuwsgierigheid naar alles, van zandkastelen tot de geologische vorming van Crater Lake.

Howard had altijd gedacht dat Ben méér zou worden dan Mia en hij. Op school had Ben het erover gehad tandarts te worden: naar Israël reizen en dan als vrijwilliger Russische immigranten onderzoeken. 'Ik zou 't niet voor het geld doen,' had hij tegen zijn vader gezegd. 'Ik wil mensen helpen.' Howard was teleurgesteld toen Ben zei dat hij niet langer was geïntereiseerd in tandheelkunde of Israël. 'Het was gewoon een bevestiging,' had hij tegen zijn vader gezegd. 'Ik zie mezelf niet de hele dag in andermans mond kijken.'

'Nou dan,' had Howard gezegd, 'wat denk je van gynaecologie, dan kun je bij iets anders naar binnen kijken.' Toen Ben z'n

vader had uitgeoeterd vanwege zo'n macho-opmerking, het huis was uitgebeend en de deur hard achter zich had dichtgeslagen, voelde Howard alsof hij Mia had verloochend, en alles waarin hij ooit had geloofd, dat hij was veranderd in iemand die hij niet langer kende.

Howards leven hing niet op z'n negentiende aan een zijden draadje, maar dat van zijn zoon wel. Op Bens leeftijd had hij in een kantoor in Saigon rapporten over gesneuvelde, verwonde en vermiste soldaten ingevuld terwijl andere jongens van zijn leeftijd de oorlog uitvochten in de rijstvelden en jungle van Vietnam. En mijn zoon dan? dacht Howard, kan God niet een paar van mijn jaren aan Ben geven? Of zelfs één jaar? Ik heb genoeg geleefd. En dan dacht hij weer: wat als Mia niet zwanger raakt? Het zal waarschijnlijk niet gebeuren. Zullen we het blijven proberen? Als ze niet zwanger raakt, wat betekent dit weekend dan?

Mia opende de deur van de snoepwinkel en kwam naar buiten met een zakje pistachenoten gehuld in chocolade. Howard drukte de sigaret onder zijn schoenzool uit.

'Ik heb een idee,' zei Mia. 'We zouden het eigenlijk moeten vieren, vind je niet?'

'Absoluut. Wat had je in gedachten?'

'Nou, weet je nog toen ik ontdekte dat ik zwanger was van Ben? Ik werd de volgende ochtend wakker, nadat we die nacht... je weet wel.' Ze glimlachte. Hij knikte. 'Ik wist gewoon dat ik zwanger was, weet je dat nog? En vanaf dat moment heb ik negen maanden geen wiet meer gerookt. Wat zou je ervan zeggen als je mijn tweede zwangerschap met me deelt?'

Howard slikte eens goed, waarbij z'n adamsappel naar boven en onderen uitsloeg, als een metronoom. Hij aarzelde, reikte vervolgens diep in zijn zak en gaf met een zucht van

tegenzin zijn sigaretten prijs. 'Klaar,' zei hij en gaf Mia het pakje. Hij checkte z'n andere zak om er zeker van te zijn dat het nieuwe pakje dat hij die ochtend had gekocht nog aanwezig was. Maar terwijl hij Mia aangaapte, beseftte hij dat hij gedurende al die jaren dat hij haar kende, nog nooit tegen deze vrouw had gelogen. Hij stak z'n hand andermaal in zijn zak en overhandigde het ongeopende pakje, tot Mia's verrassing. Ze glimlachte en stopte beide pakjes in haar tas.

Howard keek naar de vrouw met wie hij getrouwd was geweest en met wie hij ooit oud had zullen worden, een vrouw die hij als een constante in zijn leven had behouden terwijl zijn jeugdige idealisme was ondermijnd door praktische kwesties. Nu hij Mia zo zag staan, voelde hij zich weerloos, naar de grond tollende als een vallend blad. Wat als? dacht hij. Wat als we weer verliefd op elkaar zouden worden? Waarna ook die gedachte, als al die eerdere gedachten, wegdwarrelde.

Mia ontweek de kou door zich tegen zijn warme torso aan te vlijen. Hij sloeg zijn armen om haar heen en drukte haar stevig tegen zich aan. Hij kustte haar voorhoofd, waarbij z'n snorharen haar huid kietelden.

Ze giechelde en keek omhoog. 'Mijn god,' zei ze. 'Een wimper.' Ze nam het haartje dat op de brug van Howards neus rustte voorzichtig tussen twee vingertoppen. 'Doe maar een wens voor mij: dat ik een baby krijg, een meisje, met beenmerg dat matcht met dat van Ben.' Ze zweeg. 'Zijn dat te veel wensen?'

'Laten we er een tweeling van maken,' zei Howard. 'Een dubbel lot.'

'Oké,' zei ze, bibberend. Toen blies Howard de wimper zachtjes de zeebries in, zonder te kijken waarheen hij vloog.

'Kun je het al voelen?' vroeg hij. 'Denk je dat we zwanger zijn?'

Mia keek naar het vochtige trottoir, wilde niet dat Howard haar ogen zag, niet zou zien waarvan zij zich pijnlijk bewust was en wat hij – zo nam ze aan – niet zou accepteren.

‘Ik denk dat we morgenochtend weten of ik het voel of niet,’ zei ze. Ze keek naar haar ex-echtgenoot op.

‘Maar wat als je het niet voelt? Wat als we niet...?’ en hij stopte.

Ze probeerde te glimlachen, maar kon het niet; in plaats daarvan nam ze een van Howards grote handen in haar beide handen. Ze zei niets meer en leidde hem langzaam terug naar het bed and breakfast, wetend dat ze het glijmiddel nog nodig zou hebben en beseffend dat zij na die nacht nooit meer op deze manier samen zouden zijn.

Eric Wasserman is een Amerikaanse schrijver van een verhalenbundel, *The Temporary Life*, en een roman over 'Old Hollywood', *Celluloid Strangers*, die beide in een Nederlandse vertaling zullen verschijnen. Wasserman is universitair hoofddocent Engels aan de University of Akron waar hij creatief schrijven, literatuur- en filmgeschiedenis doceert.

Hij woont met zijn vrouw Thea in Akron, Ohio. Voor meer informatie zie www.ericwasserman.com.

Nieuwsgierig geworden naar meer?
De boeken van Aldus Boek Compagnie
zijn verkrijgbaar in de boekhandel en via
www.alvus-boek-compagnie.nl

In de verzameling korte verhalen waarmee Eric Wasserman in de vs debuteerde, figureren op het eerste gezicht heel gewone mensen die proberen zich staande te houden in hun dagelijkse omgeving, die verre van volmaakt is. Het alledaagse is maar schijn: Wassermans personages zijn menselijker dan hen lief is en worden door de auteur meedogenloos uitgekleed en aan de lezer getoond, met al hun rituelen en afwijkingen, in al hun naakte kwetsbaarheid. Tegelijk geven de intieme inkijkjes in andermans besognes juist blijk van belangstelling, van nieuwsgierigheid naar de medemens, om aan de weet te komen wat ons mensen voortdrijft in het leven, het tijdelijke leven.

Wasserman schrijft met een zeldzame mengeling van wijsheid, ironie, humor en compassie. Zijn verhalen, tijdloze vertellingen over gezinsleven, politiek en religie, winnen hierdoor aan zeggingskracht en kennen een onvermoede gelaagdheid.

Aldus Boek Compagnie

ISBN 978-90-825011-8-6

9 789082 501186